

Handläggare

Karolina Zander

0152-29136

Teknik- och servicenämnden

Effektivare interna transporter och resor, utredning

Förslag till beslut

Teknik- och servicenämnden föreslår kommunstyrelsen besluta att

1. frågan om inköp av samordningstjänst tas under övervägande vid budget och målprocessen inför årsplanen 2018,
2. samhällsbyggnadskontoret och samhällsbyggnadsnämnden ska ansvara för bevakningen och samordningen av eventuell framtida samordningstjänst, då de är drivande i det pågående länsövergripande projektet rörande effektivisering av transporter.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen har fått i uppdrag att under 2016 utreda de organisatoriska samt finansiella förutsättningarna för att införa en samordningstjänst för kommunens interna transporter.

Hur vi reser och samordnar våra transporter spelar stor roll både ekonomiskt och miljömässigt. Transporter, boende och livsmedel står för merparten av våra klimatutsläpp. Strängnäs kommuns egen bilpool och verksamhetsbilar gör varje år transporter på omkring 200 000 mil. Om kommunen kan effektivisera transportererna med 15 % skulle det innebära en besparing på 1,2 miljoner kronor och 65 ton koldioxid.

Det finns en problematik kring att kommunens transporter inte har någon gemensam samordning utan varje verksamhet ansvarar och planerar sina respektive resor. Transporterna är svåra att samordna eftersom de är extremt behovsstyrda. Det finns delar av transportverksamheten som samordnas idag, t.ex. teknik- och servicekontorets postbil som kör bland annat boklådor och städprodukter åt de andra kontoren. Viss del av transporter av fordon, varor eller tjänster inom kommunen utförs även centralt av socialkontorets arbete&service.

Rutiner och bestämmelser gällande kommunens resor och fordon har granskats. Intervjuer har genomförts och en enkät har skickats ut till nyckelpersoner i förvaltningen för att få en samlad bild av nuläget. Fordonsenheten har i dagsläget en bra samlad koll på totala användningen av kommunens egen fordonsflotta via

ett gemensamt system. Det finns däremot en gråzon när det gäller uppgifter kring hur verksamhetsfordonen används per arbetspass. Det finns verksamhetsfordon som inte är kopplade till det gemensamma systemet, vilket innebär att det är svårt att få en heltäckande bild av kommunens fordon, resor och transporter.

Trots en kartläggning av användandet via intervjuer och enkät är det svårt att avgöra om användningen går att effektiviseras med en samordningstjänst. Det finns områden med förbättringspotential som skulle kunna initieras även utan en samordningstjänst.

- Beteendemönster/inställning till hur vi reser och använder våra fordon behöver till viss del ses över.
- GPS-system saknas i fordonen vilket skulle kunna underlätta arbetet.
- Digitala körjournaler finns enbart i bilpoolsbilarna, men saknas i verksamhetsbilarna. GPS-systemet skulle kunna underlätta samordningen.

2017 drar det länsövergripande projektet "Fossilfria och effektiva kommunala transporter i Östra Mellansverige" igång där Strängnäs kommun är medverkande. Målet med att delta i projektet är att utnyttja möjligheten för att minska utsläppen och effektivisera transporter med draghjälp av flera större organisationer.

Utredningen visar på att det kan vara klokt att avvakta med införande av samordningstjänst i Strängnäs kommun. Dels för att se resultatet av pågående samverkansprojekt och för att få möjligheten att utvärdera resultatet hos andra kommuner som nyligen har köpt in samordningstjänsten. Frågan om inköp av samordningstjänst bör tas under övervägande vid budget och målprocessen inför årsplanen 2018.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Övriga konsekvenser

Beslutet medför inga övriga konsekvenser.

Uppföljning

Ingen uppföljning krävs.

Beslutsunderlag

Översyn av Strängnäs kommuns interna transporter och resor, 2017-01-02.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen.

Lars Ekström
Kontorschef

Karolina Zander
Utredare

Översyn av Strängnäs kommuns interna transporter och resor

Bakgrund

Förvaltningen har fått i uppdrag att under 2016 utreda de organisatoriska samt finansiella förutsättningarna för att införa en samordningstjänst för kommunens interna transporter.

Hur vi reser och samordnar våra transporter spelar stor roll både ekonomiskt och miljömässigt. Transporter, boende och livsmedel står för merparten av våra klimatutsläpp. Strängnäs kommuns egen bilpool och verksamhetsbilar gör varje år transporter på omkring 200 000 mil. Om kommunen kan effektivisera transporter med 15 % skulle det innebära en besparing på 1,2 miljoner kronor och 65 ton koldioxid.

Det finns en problematik kring att kommunens transporter inte har någon gemensam samordning utan varje verksamhet ansvarar och planerar sina respektive resor. Transporterna är svåra att samordna eftersom de är extremt behovsstyrda. Det finns delar av transportverksamheten som samordnas idag, t.ex. teknik- och servicekontorets postbil som kör bland annat boklädor och städprodukter åt de andra kontoren. Viss del av transporter av fordon, varor eller tjänster inom kommunen utförs även centralt av socialkontorets arbete&service.

Syfte

En översyn av förvaltningens användning av transporter identifieras och beskrivs. De finansiella förutsättningarna för att införa en samordningstjänst för kommunens interna transporter undersöks.

Avgränsning

Översynen syftar till transport med kommunens egna tjänstefordon (personbil, lätt lastbil och cykel). Räddningstjänsten verksamhet inkluderas inte och inte heller tunga fordon och arbetsmaskiner.

Nuläge

Rutiner och bestämmelser gällande kommunens resor och fordon har granskats. Intervjuer har genomförts och en enkät har skickats ut till nyckelpersoner i förvaltningen för att få en samlad bild av nuläget.

Kommunens samlade fordonspark

Fordon	Personbil (varav elfordon)	Lätta lastbilar	Cyklar (varav elassisterad)
Verksamhetsfordon	80 (1)	25 (1)	0
Bilpool	13 (2)	0	4 (2)

Den totala kostnaden för fordonsparken ligger på cirka 6,3 miljoner kr. Utöver det har kommunen en kostnad för hyrbilar på cirka 170 000 kr (2015). Varje år tankas det totalt för cirka 2,5 miljoner kr, fordonsenheten lade år 2015, 113 293 kronor på drivmedel. I dagsläget finns ett avtal med Circle K.

Kommunens fordonsanvändning styrs idag framför allt av Nationella målet "Fossilfri fordonsflotta 2030" samt kommunens egna riktlinjer i "Rese- och fordonspolicy för Strängnäs kommun och dess bolag" med "Riktlinjer för resor och fordon i tjänsten" samt "Regler Inköp och användning av fordon i tjänsten".

Andra avtal och styrdokument som följs är:

- Miljöstrategi för Strängnäs kommun.
- Avtal gällande drivmedel, där kommunen är ansluten till Kommentus gällande "Stationstankning".
- Avtal gällande fordon, en överenskommelse där enheterna beskriver sina behov av fordon.
- Avtal vid anskaffning av fordon, då gäller Kommentus avtal med förnyad konkurrensutsättning.

Fordonsenheten har i dagsläget en bra samlad koll på totala användningen av kommunens egen fordonsflotta via ett gemensamt system. Det finns däremot en gråzon när det gäller uppgifter kring hur verksamhetsfordonen används per arbetspass. Det finns verksamhetsfordon som inte är kopplade till det gemensamma systemet, vilket innebär att det är svårt att få en heltäckande bild av kommunens fordon, resor och transporter. Det är svårt att avgöra och påverka att transporterna och resorna sker så effektivt som möjligt. De olika kontoren och enheterna har olika behov och ansvar, och samordning sker inte kommunövergripande.

Användning av fordon, enkätresultat

En enkät skickades ut till chefer och nyckelpersoner för att få en bild av hur resor och transporter genomförs i förvaltningen. Enkäten bestod av mellan 9 och 13 frågor beroende på hur den tillfrågade svarade. Det var en kombination av flervalfrågor kompletterat med kommentarfält. För att inte få dubbelsvar på de frågor som berörde sträckan som de tillfrågade reser sammanställdes tre separata rapporter. 80 % av de tillfrågade svarade på enkäten. Enkäten visar precis det som intervjuerna med personal från fordonsenheten pekade på, att många ute i verksamheterna är beroende av någon form av transport för att kunna utföra sitt dagliga arbete. Så många som 90 % av de tillfrågade cheferna på verksamhetsnivå svarar att deras verksamhet dagligen eller någon gång i veckan är beroende av en resa.

De resor som genomförs dagligen är generellt till återkommande resmål. De resor som genomförs något mindre frekvent är även de i vissa fall till återkommande resmål, men med en något större spridning. Flest resor genomförs från centrala Strängnäs ut till resmål inom kommunen.

Enkätresultatet visar att samåkning sker idag men vissa funktioner har enligt kommentarerna svårare att få till det då de är starkt behovsstyrda och inte har möjlighet att vara flexibla och samåka.

Framtid

Förvaltningen har genom samhällsbyggnadskontoret och teknik- och servicekontoret skrivit under en avsiktsförklaring om medverkan i projektet "Fossilfria och effektiva kommunala transporter i Östra Mellansverige". Detta projekt ses som en fortsättning på nu avslutat projekt om effektivare kommunala transporter som kommunen tidigare medverkat i. Det nya projektet planeras att starta i mars 2017 och pågå under tre år.

För att nämna några av målsättningarna med detta projekt kan följande delar lyftas fram; minska koldioxidutsläppen från den kommunala fordonsflottan, lägga grunden för ett systematiskt arbete med samordnade varutransporter i regionen, kartlägga möjligheterna för multimodala lösningar på regional och lokal nivå. Några av de förväntade fördelarna som särskilt lyfts fram i detta samarbetsprojekt är att *"Vi får en samlad plattform att dela erfarenheter och slipper uppfinna hjulet gång på gång"* och att *"Vi kan förse de mer resurssvaga kommunerna med färdiga lösningar"*. Projektet har bland annat för avsikt att; *"Visa kommunerna potentialen i samordnade varutransporter och lägga grunden för ett fortsatt arbete..."* och att genomföra *"Gemensamma kampanjer och aktiviteter för att ändra resvanebeteendet hos de anställda, till exempel med hjälp av IT-lösningar."* En effektivisering och beteendeförändring kring våra fordon och transporter kan medföra en potentiell besparing av energi, koldioxidutsläpp och pengar.

Digital samordningstjänst av transporter och resor

Det börjar dyka upp allt bättre tjänster för digitaliserad samordning av interna transporter som dels ger en bra överblick över organisationens totala transportbehov och samtidigt underlättar arbetet med en mer transportsnål organisation. Målet med tjänsten skulle vara att matcha behov och resurser för transport av paket och personer där dolda resurser synliggörs och aktiveras. Anställda inom organisationen hittar varandra och kan samåka till och från möten och jobbet. Det bildas mindre mottagningsplatser, kan vara befintliga platser så som medborgarkontor, reception eller bibliotek, där paket kan lämnas och hämtas. Planerade resor läggs in i systemet och blir resurser som samåkning och transporter av paket. Statistikpanel med nyckeltal om vinster av samordnande transporter t.ex. sparade koldioxidutsläpp, antal transporter och gröna poäng kan mätas. Den automatiserade matchningen av samåkningar,

åkturer och paketförfrågningar i systemet kräver ingen större insats från den deltagande personalen.

Organisation och finansiering

Då teknik- och servicenämnden inte har ansvaret eller befogenheten att styra över de andra verksamheternas transporter rekommenderas att en förvaltningsövergripande lösning för organisation och finansieringen tas fram i nästkommande budgetförfarande. En förankring av lösningen krävs inom förvaltningen och politiken. Det behövs en tydlig beskrivning av var i organisationen, vilken nämnd och vilket kontor som ska ansvara för samordningen och förvaltningen av tjänsten.

Ekonomi

Strängnäs kommuns egen bilpool och verksamhetsbilar gör varje år transporter på omkring 200 000 mil. Om kommunen kan effektivisera transporterna med 15 % skulle det innebära en besparing på 1,2 miljoner kr och 65 ton koldioxid. Enligt marknaden skulle implementeringen av en samordningstjänst innebära en engångssumma för startkostnad på ca 40 000 kr samt en månadslicens på ca 30 000 kr i månaden (dvs ca 348 000 kr på ett år). Då tjänsten är förvaltningsövergripande bör en modell för att fördela kostanden tas fram. Frågan kan bevakas i förhandlingar inför budget 2018.

Slutsats

I dagsläget finns det ingen samordning kring kommunens samtliga transporter och resor. De olika kontoren och enheterna har olika behov och ansvar, och samordning sker inte kommunövergripande.

Översynen av de interna transporterna och resorna visar att kommunen har en bra organisation kring den egna fordonsflottan tack vare fordonsenheten, men det finns områden med förbättringspotential.

- Beteendemönster/inställning till hur vi reser och använder våra fordon behöver till viss del ses över.
- GPS-system saknas i fordonen vilket skulle kunna underlätta arbetet.
- Digitala körjournaler finns enbart i bilpoolsbilarna, men saknas i verksamhetsbilarna. GPS-systemet skulle kunna underlätta samordningen.

Trots en kartläggning av användandet via intervjuer och enkät är det svårt att avgöra om användningen går att effektiviseras med en samordningstjänst. Målet med samordningstjänsten är att matcha behov och resurser för transport av varor och personer där dolda resurser synliggörs och aktiveras. Enkäten har inte kunnat ge svar på frågan om Strängnäs kommuns dolda resurser är tillräckligt stora för att kunna effektivisera transporterna och resorna så att det blir lönsamt insatsen som fordras. Beteendemönstret som kunnat utläsas av enkätsvaren visar att det krävs insatser för att nå avsedd effekt enligt rese- och fordonspolicyn.

Då de samordningstjänster som finns på marknaden idag är relativt unga kan det vara klokt att under en period bevaka andra kommuner som köpt in tjänsten för att få en utvärdering under 2017.

2017 drar även det länsövergripande projektet "Fossilfria och effektiva kommunala transporter i Östra Mellansverige" igång där Strängnäs kommun är medverkande. Målet med att delta i projektet är att utnyttja möjligheten för att minska utsläppen och effektivisera transporter med draghjälp av flera större organisationer. Det finnas en stor potential i samverkansprojektet, för att få största möjliga draghjälp, nytta och kostnadseffektivitet kan det vara klokt att avvakta för att se resultatet av projektets åtgärder och att undvika att påbörja parallella insatser enskilt inom kommunen.

De transporter som inte genomförs av kommunens egna bilar så som skolskjuts, upphandlad kollektivtrafik kanske också skulle kunna kopplas på en samordningstjänst.

Utredningen visar på att det kan vara klokt att avvakta med införande av samordningstjänst i Strängnäs kommun. Dels för att se resultatet av pågående samverkansprojekt och för att få möjligheten att utvärdera resultatet hos andra kommuner som nyligen har köpt in tjänsten. Frågan om inköp av samordningstjänst bör tas under övervägande vid budget och målprocessen inför årsplanen 2018.

Vid eventuellt införande av samordningstjänst krävs att ett beslut fattas om vilken nämnd och vilket kontor ansvar och drift av tjänsten ska belasta.